

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов та методики їх викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар М.Б. Боднар

«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Навчально-педагогічна практика
(пробні уроки в школі)**

з галузі 01 Освіта / Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Мова і література (англійська))

Кременець – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Навчально-педагогічна практика (пробні уроки в школі)» для студентів з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)), 2020 р. 19 с.

Розробники: Янусь Н.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та методики їх викладання; Степанюк Н.В., заступник директора з навчально-виховної роботи з іноземних мов Кременецької спеціалізованої школи I-III ступенів № 2.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов та методики їх викладання.
Протокол від 31 серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри іноземних мов та методики їх викладання

Воронцова Н.Г.

31.08.2020 р.

1. Вступ

Навчальна дисципліна «Навчально-педагогічна практика (пробні уроки в школі)» є однією із засадничих нормативних дисциплін для спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)), практика проводиться в 7 семестрі в обсязі 7 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). У випадку дистанційного навчання та карантину настановчі та підсумкові конференції, спостереження уроків, уроки та виховні заходи проводяться у режимі відеоконференцій із застосуванням платформ ZOOM та GOOGLE-classroom.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))	Курс	
Змістових модулів – 4		4-й	
Загальна кількість годин – 210	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Мова і література (англійська))	Практичні	
		102 год.	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6; самостійної роботи студента – 6,4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Самостійна робота	
		108 год.	-
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 49% / 51%.

3. Мета і завдання пробних уроків у школі

Метою пробних уроків у школі для студентів, які здобувають ступень вищої освіти «бакалавр» є розвиток у студентів вміння спостерігати навчальний процес у школі та здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи власну іншомовну компетенцію та знання основ педагогіки, психології, методики викладання іноземної мови та фахових дисциплін. Планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК2 Здатність навчатися та самонавчатися.

ЗК4 Здатність до планування та розподілу часу.

ЗК5 Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК6 Здатність застосовувати знання на практиці.

ЗК7 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9 Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК10 Здатність оцінювати і підтримувати якість роботи.

ЗК11 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності під час проходження навчально-педагогічної практики (пробні уроки в школі).

Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність працювати в команді на засадах міжособистісної взаємодії.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

Забезпечення та здійснення безпеки діяльності.

Здатність демонструвати визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань та взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК1. Знання сучасних методологічних засад предметної спеціалізації, теорії англійської мови, мовознавчих та літературознавчих питань.

ФК2. Уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології викладання англійської мови (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

ФК3. Здатність визначати й реалізувати ефективні підходи (методи) у вивченні й викладанні англійської мови на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК4. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять (зокрема з використанням інтерактивних технологій).

ФК5. Трансфер сучасних лінгводидактичних досягнень у загальноосвітні навчальні заклади, практику навчання англійської мови.

ФК7. Володіння методиками білінгвального та інтегрованого навчання мови і фахового змісту, основами дидактики багатомовності, методикою паралельного вивчення споріднених мов.

ФК8. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності.

ФК9. Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності).

ФК13. Здатність навчання англійської мови на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів.

ФК15. Уміння застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

ФК16. Уміння застосовувати методи діагностування й контролю досягнень учнів.

Здатність усвідомлювати значущість педагогічної діяльності, розуміти суть соціальних проблем, які існують як в суспільстві й світі, демонструвати свою громадянську відповідальність (сукупність ідейно-моральних якостей, усвідомлення своїх прав, обов'язків, відповідальності перед державою, суспільством, собою, високого рівня національної самосвідомості, знання культури та історії рідної країни та країни, мова якої вивчається, соціальної відповідальності, високого професійного рівня, стійких переконань).

Здатність проектувати, оновлювати методики, провадити освітній процес із врахуванням сучасного розвитку суспільства та рівня розвитку особистості учня школи.

Здатність діагностувати та оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби особистості сучасного школяра.

Здатність створювати психолого-педагогічні умови для саморозвитку і самореалізації суб'єктів педагогічного процесу в умовах школи.

Здатність до саморозвитку на основі рефлексії результатів власної професійно-педагогічної діяльності, включаючи спроможність обмірковувати власні та інші системи цінностей, розвиток і практику.

Здатність керуватися у професійно-педагогічній діяльності міжнародними та вітчизняними нормативно-правовими документами.

Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійно-педагогічній діяльності.

Здатність впроваджувати сучасні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності, розуміти та співпрацювати з новим поколінням, вписуватись в мінливе сьогодення.

Здатність трансформувати і впроваджувати передовий педагогічний досвід у власній професійній діяльності у галузі освіти.

Здатність проектувати і провадити науково-дослідницьку діяльність в професійній галузі.

Здатність здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.

Здатність здійснювати комунікативно-навчальну функцію, яка охоплює інформаційний, мотиваційно-стимулюючий і контрольо-корегуючий компоненти.

Здатність здійснювати розвиваючу функцію, а саме накреслювати шляхи формування та розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учнів, їх пізнавальних і розумових сил на матеріалі іноземної мови як навчальної дисципліни.

Здатність здійснювати виховну функцію, вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, гуманістичного виховання учнів засобами англійської мови.

Здатність здійснювати гностичну функцію, аналізувати навчальний матеріал, виділяти в ньому об'єкти навчання, прогнозувати труднощі його засвоєння з урахуванням рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів конкретного класу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з англійської мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) на рівні C1, здатний вдосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН10. Демонструвати детальні знання спеціально вибраної галузі (відповідно до обраної спеціальності та спеціалізації) шляхом говоріння, читання, вивчення та звітування про зміст важливих праць на обрану тематику.

ПРН11. Знати мовну норму, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

ПРН12. Володіти навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистості учасників навчального процесу (учителів, учнів) з метою створення позитивного психологічного клімату у класі.

ПРН13. Планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі засвоєних знань, умінь та навиків із дисциплін професійної підготовки.

ПРН14. Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх навчальних закладах.

ПРН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами дисциплін професійної підготовки з обраної спеціальності та спеціалізації.

ПРН16. Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.

ПРН18. Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач.

ПРН19. Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навиків, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо-професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.

ПРН20. Виявляти здатність до використання української мови в професійній діяльності та в контексті глобалізаційних процесів.

ПРН21. Організувати та коректувати діяльність учнів в процесі навчання.

ПРН22. Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

4. Програма практики

Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

Тема 1. Участь у настановчій конференції.

Тема 2. Знайомство зі школою, класом, документацією.

Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.

Тема 4. Підбір методичної літератури.

Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.

Змістовий модуль 2. Підготовка та проведення уроків

Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.

Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.

Тема 8. Написання конспектів уроків.

Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.

Тема 10. Спостереження уроків однокласників.

Змістовий модуль 3. Виховна та позакласна робота

Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.

Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.

Тема 13. Проведення позакласних заходів.

Змістовий модуль 4. Підготовка звітної документації

Тема 14. Написання звіту про проходження педагогічної практики.

Тема 15. Оформлення документації педагогічної практики.

Тема 16. Участь у підсумковій конференції.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики						
Тема 1. Участь у настановчій конференції.	6		2			4
Тема 2. Знайомство зі школою, класом, документацією.	6		2			4
Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.	6		2			4
Тема 4. Підбір методичної літератури.	8		4			4
Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.	6		2			4
Разом за змістовим модулем 1	32		12			20
Змістовий модуль 2. Підготовка та проведення уроків						
Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.	11		4			7

Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.	13		6		7
Тема 8. Написання конспектів уроків.	15		8		7
Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.	11		4		7
Тема 10. Спостереження уроків однокласників	39		32		7
Разом за змістовим модулем 2	89		54		35
Змістовий модуль 3. Виховна та позакласна робота					
Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.	11		4		7
Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.	20		10		10
Тема 13. Проведення позакласних заходів.	20		10		10
Разом за змістовим модулем 3	51		24		27
Змістовий модуль 4. Підготовка звітної документації					
Тема 14. Написання звіту про проходження педагогічної практики.	14		4		10
Тема 15. Оформлення документації педагогічної практики.	14		4		10
Тема 16. Участь у підсумковій конференції.	10		4		6
Разом за змістовим модулем 4	38		12		26
Усього годин	210		102		108

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики		
1.	Тема 1. Участь у настановчій конференції.	4
2.	Тема 2. Знайомство зі школою, класом, документацією.	4
3.	Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.	4
4.	Тема 4. Підбір методичної літератури.	4
5.	Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.	4
Змістовий модуль 2. Підготовка та проведення уроків		
6.	Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.	7
7.	Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.	7
8.	Тема 8. Написання конспектів уроків.	7
9.	Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.	7
10.	Тема 10. Спостереження уроків однокласників	7
Змістовий модуль 3. Виховна та позакласна робота		
11.	Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.	7
12.	Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.	10
13.	Тема 13. Проведення позакласних заходів.	10
Змістовий модуль 4. Підготовка звітної документації		
14.	Тема 14. Написання звіту про проходження педагогічної практики.	10
15.	Тема 15. Оформлення документації педагогічної практики.	10
16.	Тема 16. Участь у підсумковій конференції.	6
	Усього	108

Самостійна робота також передбачає укладання конспектів 4 уроків, 1 виховного заходу та

1 позакласного заходу, виготовлення методичних матеріалів.

Методи навчання

Бесіда, навчальна дискусія, пояснення, «круглий стіл», проект, організація самостійного пошуку матеріалу.

Форми контролю

Оцінка написання конспектів та проведення уроків, виховних годин, екскурсій; проведення позакласних заходів; оцінка написання звіту про проходження педагогічної практики та оформлення документації педагогічної практики, участь у підсумковій конференції.

Критерії оцінювання конспекту уроку

10 – план-конспект виконаний грамотно у мовному відношенні, оформлений у відповідності до вимог і включає всі необхідні компоненти; враховує вимоги до поурочного планування щодо формулювання цілей уроку, визначення методичної структури і змісту уроку з урахуванням етапу навчання. Виконане студентом завдання є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та враховує вікові особливості учнів;

9-7 – план-конспект виконаний грамотно у мовному відношенні, включає всі необхідні компоненти, проте його оформлення має незначні недоліки; конспект в основному виконаний методично грамотно, проте є незначні недоліки у дотриманні зазначених вимог. Виконане студентом завдання є комунікативно орієнтованим, однак має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, врахування вікових особливостей учнів;

6-4 – план-конспект має значні недоліки як у мовному відношенні, так і в його оформленні, включає не всі необхідні компоненти. Виконане студентом завдання не є комунікативно орієнтованим, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь та врахування вікових особливостей учнів;

3-1 – план-конспект не відповідає вимогам до його оформлення, містить велику кількість мовних помилок, не має усіх необхідних компонентів. Виконане студентом завдання не є комунікативно орієнтованим, не відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та не враховує вікових особливостей учнів.

Критерії оцінювання позакласного заходу

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, вміло застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризує актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо).

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризує актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При

цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Оцінка «*задовільно*» ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал уроку.

7. Зміст та організація діяльності студента-практиканта

Практика «Пробні уроки в школі» проводиться на IV курсі у VII семестрі протягом 17 тижнів (6 год. на тиждень) у базових школах міста. Вона є першим етапом професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови освітньо-професійної програми підготовки бакалавра до самостійної навчально-виховної роботи в школі.

Даний вид практики передбачає навчальну, позакласну та дослідницьку роботу студентів.

Під час даного виду практики студенти проводять спостереження навчальної роботи, спостереження позакласної роботи, конструювання та організацію навчальної та позакласної, проводять пробні уроки та спостерігають за уроками одногрупників, дослідницьку роботу.

Навчальна робота студента-практиканта включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення із специфікою діяльності школи даного типу.
2. Ознайомлення із вчителями та навчально-методичною базою для вивчення іноземної мови.
3. Спостереження та аналіз уроків іноземної мови у 5-9 класах школи.
4. Спостереження та посильна участь у роботі методичного об'єднання вчителів іноземної мови, в семінарах студентів-практикантів, у заходах з практики.
5. Виготовлення дидактичних посібників, наочного матеріалу та інших видів робіт за дорученням вчителів школи.
6. Опрацювання програмових тем з методики викладання іноземних мов.
7. Проведення пробних уроків у 5-9 класах.

Конструктивно-планувальна робота студента включає:

1. Складання 4 планів-конспектів окремих уроків за темою середньому ступенях навчання; визначення конкретних цілей, завдань та етапів кожного уроку; обирання ефективних прийомів для досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку.
2. Визначення типів вправ та послідовності їх виконання у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахування труднощів навчального матеріалу і рівнем підготовленості учнів.
3. Використання реальних та проектування навчальних мовленнєвих ситуацій, а також відповідного їм мовленнєвого матеріалу для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності.
4. Проведення розроблених уроків.

Позаурочна робота включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення з системою роботи вчителя, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до предмету.
2. Опанування знань з питань підготовки та проведення позакласної роботи з іноземної мови: тижнів іноземної мови; бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуску стінгазети тощо.
3. Планування та проведення виховних та позаурочних заходів.

Дослідницька робота включає такі види діяльності:

1. Вивчення наукової та методичної літератури.
2. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів іноземної мови, класних керівників.
3. Проведення елементів експериментального дослідження за дорученням викладачів.

Практика «Пробні уроки в школі» проходить в три етапи.

На **початковому етапі** педагогічної практики студент здійснює таку діяльність:

1. Проходить медичний огляд і отримує допуск до педпрактики.
2. Бере участь у настановних зборах і організаційних заняттях у навчальному закладі та в школі.
3. Оформлює щоденник спостережень та переписує схеми аналізу уроків та позакласних заходів.
4. Знайомиться зі школою та класами – базою педагогічної практики.
5. Отримує індивідуальні завдання від методиста та вчителя, пов'язані із шефською допомогою в школі.

На **основному етапі** педагогічної практики студент:

- проводить пробні уроки (4 уроки);
- 1 позакласний захід іноземною мовою;
- проводить 1 виховний захід;
- спостерігає та аналізує уроки одногрупників.

На **заключному етапі** педагогічної практики студент виконує таку роботу:

3. Готує звітні матеріали з педагогічної практики:
 - щоденник педпрактики;
 - наочні матеріали;
 - характеристика на учня;
 - 4 розгорнутих конспекта уроків;
 - конспекти виховного та позакласного заходів;
 - звіт педагогічної практики.
4. Здає звітну документацію керівникам педагогічної практики для перевірки та оцінювання.
5. Бере участь в підсумковому обговоренні результатів педагогічної практики.

Після закінчення практики студент повинен здати таку документацію:

- щоденник педпрактики;
- наочні матеріали;
- характеристика на учня;
- 4 розгорнутих конспекта уроків;
- конспекти виховного та позакласного заходів;
- звіт педагогічної практики.

Щоденне перебування студента у школі – 6 годин.

8. Основні професійно-методичні вміння студентів-практикантів

Під час практики студент, спираючись на зразки методичних матеріалів та використовуючи настанови методистів та вчителів, повинен оволодіти основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчаючих, організаційних та дослідницьких умінь у такому обсязі:

Конструктивно-планувальні вміння:

- складати плани-конспекти окремих уроків та серій уроків за темою на початковому або середньому ступенях навчання; визначати конкретні цілі, завдання та етапи кожного уроку; обирати ефективні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку;
- визначити типи вправ та послідовності їх виконання у відповідності до етапів оволодіння

мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахування труднощів навчального матеріалу і рівнем підготовленості учнів;

- використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності;

Комунікативно-навчаючі вміння:

- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);

- намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги відносно правильного мовлення учнів та визначити рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь;

- помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Організаційні вміння:

- організувати виконання накресленого плану;

- забезпечувати мовленнєву діяльність учнів відповідно до плану уроку;

- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

- проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів та ступеню навчання;

- цілеспрямовано використовувати традиційні наочні посібники та методично грамотно застосовувати аудитивні, візуальні та аудіо-візуальні технічні засоби навчання;

- здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої та розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей.

Дослідницькі вміння:

- вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів за завданням викладача;

- здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;

- проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему або вузько цільове завдання;

- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід учнів, студентів-практикантів, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;

- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми, прийоми роботи.

Права та обов'язки студента-практиканта

1. Студент має право вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики, брати участь у конференціях та нарадах.

2. Студент-практикант має право одержувати консультації вчителя і методиста з усіх питань проведення педагогічної практики.

3. Студент-практикант має право користуватися бібліотекою школи, навчальними кабінетами, навчальними посібниками.

4. Студент проходить педагогічну практику у школах, визначених навчальним закладом, під керівництвом методиста.

5. Практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації школи, вчителя у погодженні з керівником практики (методистом) від навчального закладу.

6. Упродовж педагогічної практики студент працює в школі не менше 1-єї години в день.

7. Практикант своєчасно і якісно веде документацію педагогічної практики, передбачену робочою програмою.

8. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин і отримав незадовільну оцінку, може бути відрахованим із навчального закладу.

9. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути визначено додатковий термін проходження даного виду практики, але у вільний від навчання час.

9. Організація та керівництво практикою

Відповідальність за організацію, проведення і контроль пробних уроків покладається на керівників навчального закладу. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечує кафедра викладачів іноземної філології.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач педагогічної практики навчального закладу.

До керівництва практикою залучаються досвідчені викладачі, методисти.

На етапі попередньої роботи керівники практики виконують такі види діяльності.

1. Завідувач педагогічної практики:

- визначає школи для проведення практики і пропонує їх затвердити як базові обласному відділу освіти;
- завчасно укладає договори з базами практики та її проведення за відповідною формою;
- організовує обмін досвідом проведення педагогічної практики між методистами;
- домовляється з лікувальними установами про проходження студентами медичного огляду.
- здійснює поділ студентів академічної групи на підгрупи;
- передбачає в розкладі день педагогічної практики для студентів даного курсу.

2. Завідувачі кафедрами:

- розробляють методичні рекомендації щодо проведення даного виду педагогічної практики;
- розглядають і подають в навчальну частину відомості про готовність студентів даного курсу до практики;
- визначають викладачів кафедри для керівництва підгрупами практикантів (методистів).

3. Методисти педагогічної практики:

- разом із керівництвом школи здійснюють попередній вибір класів у школі, вчителів іноземної мови, вирішують інші організаційні питання;
- перевіряють наявність медичного огляду у студентів закріпленої підгрупи;
- доводять до відома студентів розклад педагогічної практики, місце її проходження та організаційні вимоги.

На початковому етапі керівники педагогічної практики проводять такі види діяльності:

1. Завідувач педагогічної практики:

- в перший день педагогічної практики разом із заввідділом організовує інструктивні збори методистів і студентів-практикантів щодо змісту та організації даного виду практики;
- організовує проведення інструктажу з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності студентів та учнів в школі під час педагогічної практики;
- доводить до відома методистів графік навчального процесу та шляхи виконання академнавантаження у зв'язку із шкільними канікулами.

2. Методист педагогічної практики:

- бере участь в інструктивних зборах;
- у перший день педагогічної практики проводить організаційне заняття з підгрупою, призначає старосту підгрупи, доводить до відома студентів їх функціональні обов'язки план та графік практики;
- у другий день педагогічної практики знайомить студентів із школою – базою педагогічної практики, організовує зустріч із адміністрацією школи та вчителями іноземної мови;
- здає у навчальну частину план-графік педагогічної практики.

На основному етапі керівники педагогічної практики виконують такі види діяльності:

1. Завідувач педагогічною практикою, завідувач кафедри:

- відвідують школи, проводять бесіди з керівниками школи, вчителями, знайомлять з документацією, яку ведуть студенти, відвідують уроки та позакласні заходи і беруть участь у їх аналізі;
- проводять бесіди із методистами педпрактики про її стан, вживають заходи щодо його удосконалення.

2. Методисти педагогічної практики:

- організовують спостереження та аналіз уроків та позакласних заходів з іноземної мови;
- вчать студентів аналізувати урок, робити певні висновки, фіксувати це у щоденниках;
- систематично перевіряють ведення студентами документації даного виду практики;
- дають конкретні завдання щодо шефської допомоги школі та виготовлення дидактичних посібників, папки-скарбнички;
- допомагають студентам у підготовці доповіді (виступ) на методичний семінар, тощо;
- в разі потреби проводять показові уроки чи їх фрагменти;
- систематично (щотижня) проводять відповідні записи у журналах педпрактики;
- визначають конкретний об'єм роботи із студентами на час шкільних канікул.

На підсумковому етапі керівники педагогічної практики виконують такі види діяльності:

1. Завідувач педагогічною практикою, завідувач кафедри:

- організовують виставку-конкурс на кращу документацію практики, дидактичний посібник, наочний матеріал;
- вивчають та аналізують звіти методистів та документацію студентів, на основі чого складають звіт про результати даного виду практики;
- перевіряють журнали даного виду практики;
- здійснюють оплату годин педпрактики вчителям шкіл.
- беруть участь у організації виставки-конкурсу;
- обговорюють і затверджують результати даного виду практики.

2. Методисти:

- перевіряють документацію, яку ведуть студенти-практиканти, та оцінюють її;
- передають школі дидактичні матеріали.

10. Планування уроків, організація та проведення їх аналізу

Планування уроків.

Успішність планування уроків зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь учнів у кожному класі;
- знанням змісту навчально-методичного комплексу;
- знанням умов навчання: вікових особливостей учнів, специфіки конкретного класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасного уроку іноземної мови;

- врахуванням дидактичних і методичних принципів навчання.

Відповідно до програми навчання іноземної мови передбачає комплексне досягнення практичної, виховної, загальноосвітньої та розвиваючої цілей

Практична мета передбачає навчання учнів говоріння, аудіювання (усне мовлення), письма, читання (писемне мовлення) іноземною мовою в межах тематики та мовного матеріалу, визначених програмою.

Загальноосвітня мета сприяє розширенню загального та філологічного кругозору учнів.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток інтелектуальної, пізнавальної діяльності учнів, їх мовних здібностей.

Виховна мета забезпечує моральне, естетичне, трудове виховання учнів засобами іноземної мови.

Виходячи із загальних кінцевих цілей навчання, вчитель визначає конкретні цілі уроку: практичну, загальноосвітню, розвиваючу, виховну. Формулюючи практичну мету, вчитель визначає, чого конкретно він буде навчати учнів на цьому уроці. Доцільно починати формулювання практичної мети словами «вчити...» або «навчити...». Наприклад: вчити учнів вживати ГС ... на рівні однієї фрази; вчити учнів вживати нові ЛО ... на рівні понад фразової єдності; вчити учнів розуміти незнайомі слова на основі контексту; вчити учнів розповідати про ... в обсязі 7-8 фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-синтаксичну схему; вчити учнів обмінюватися репліками на рівні діалогічної єдності «твердження-твердження» на основі мовленнєвої ситуації; вчити учнів одержувати основну інформацію з прочитаного/прослуханого тексту.

Якщо подається новий мовний матеріал, то формулювання практичної мети може бути таким: ознайомити учнів із функцією, формою, особливостями вживання ГС ... та вчити правильно використовувати її на рівні фрази; ознайомити зі значенням, формою, особливостями вживання ЛО ... та вчити правильно їх використовувати в знайомих ГС на рівні фрази; ознайомити з правилом читання літери ... і вчити правильно читати слова згідно з правилом.

Плануючи досягнення розвиваючої, виховної, загальноосвітньої цілей, вчитель повинен чітко визначити відповідний потенціал навчального матеріалу уроку і своїх дій на ньому. Наприклад:

- розвивати кмітливість учнів (вчитель на уроці використовуватиме безперекладні способи семантизації або ребуси, кросворди тощо);
- розвивати інтелектуальну гнучкість учнів (вчитель проводитиме вправу на трансформацію діалога-зразка на основі змінних ситуацій);
- виховувати гарний смак (навчаючи учнів правильно вживати прикметники, вчитель планує проведення вправи на основі ситуації добору одягу, який створює гармонійні за кольором ансамблі, тощо).

Формулювання загальноосвітньої мети можна починати словами: «розширювати уявлення» або «формувати уявлення...». Наприклад:

- розширювати уявлення учнів про традиції ... (учні на уроці будуть читати текст, де є відповідна додаткова інформація, обговорення якої планується вчителем);
- формувати уявлення учнів про національний костюм (вчитель планує подачу або тренування ЛО за темою «Одяг» на основі предметів національного костюма, про який учні ще не мають уявлення).

Починається планування складанням тематичного плану. Він дозволяє вчителю бачити в цілому цикл уроків за темою, роль і місце кожного уроку в ньому і завдяки цьому добирати найбільш ефективні методи, прийоми та засоби для вирішення проміжних завдань на шляху досягнення кінцевих цілей в оволодінні учнями конкретними комунікативними навичками та вміннями в рамках відповідної теми. Для складання тематичного плану необхідно:

- визначити характер та обсяг мовного і мовленнєвого матеріалу кожного уроку, передбачених авторами підручника;
- вивчити відповідні методичні рекомендації та сформулювати цілі кожного уроку з урахуванням етапів роботи над навчальним матеріалом і вимог програми;
- визначити необхідні для досягнення мети методи та прийоми навчання;
- спланувати домашнє завдання;
- забезпечити необхідне оснащення уроку як технічними, так і традиційними засобами

навчання;

- врахувати специфіку роботи в даному класі (рівень підготовки учнів, їх пізнавальну активність, вміння виконувати певні види вправ, інтерес, до предмета, відношення до вчителя тощо).

11. Схема аналізу уроку

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО УРОК.

1. Дата, прізвище ім'я по батьковій вчителя, школа, клас, кількість учнів.
2. Готовність класу до уроку: гігієнічний стан приміщення, ТЗН, наявність підручників, зошитів, необхідних засобів унаочнення.

II. ЗМІСТ І СТРУКТУРА УРОКУ.

1. Тема уроку, місце уроку в системі уроків з даної теми.
2. Обґрунтованість і правильність постановки практичної мети, навчальних, виховних і розвиваючих завдань уроку.
3. Доцільність добору мовного матеріалу та його дозування, співвідношення мовної діяльності вчителя і учнів на уроці (з урахуванням його навчального завдання).
4. Етапи уроку. їх логічна послідовність, методична обґрунтованість та часова характеристика.
5. Зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність.

III. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ.

1. Реалізація свідомо-практичного підходу до навчання, співвідношення навчальних дій по усвідомленню мовного матеріалу, тренувальних вправ з мовлення.
2. Забезпечення комунікативного підходу до введення мовного матеріалу, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ.
3. Засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН).
4. Прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їх навчальних дій, динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи, темп), його емоційність; засоби здійснення індивідуального підходу до учнів з різним рівнем підготовки; прийоми корекції мовних навичок учнів.
5. Шляхи досягнення розвиваючого завдання.
6. Спосіб орієнтації на виконання домашнього завдання.
7. Підведення підсумків уроку.

IV. ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ НА УРОЦІ.

1. Підготовленість вчителя до уроку.
2. Знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання.
3. Нормативність мовлення, його чіткість, виразність, емоційність.
4. Дотримання оптимального співвідношення між мовленням вчителя і учнів.
5. Педагогічна майстерність: вміння організувати учнів до роботи, зацікавити їх, енергійність, доброзичливість, такт, артистичність.

V. ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ НА УРОЦІ.

1. Рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми та готовність до даного уроку.
2. Ступінь засвоєння матеріалу уроку, активність, уважність, рівень розвитку мислення, пам'яті, спостережливості, уваги.
3. Дотримання режиму мовлення іноземною мовою.
4. Розвиненість навичок самостійної роботи.
5. Дисципліна учнів на уроці.

VI. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ПРО УРОК.

1. Коротка характеристика результатів уроку в зв'язку з метою і завданням, які поставив вчитель.
2. Рівень засвоєння знань, формування в учнів навичок та вмінь.
3. Врахування вчителем рівня розвитку, освіченості і вихованості колективу учнів.
4. Стиль спілкування вчителя і учнів, підтримання позитивної мотивації на всіх етапах уроку, створення обстановки психологічного комфорту.

VII. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УРОКУ.

1. Удосконалення дидактичного характеру (звернути увагу на структуру уроку, методи, прийоми та засоби навчання).
2. Удосконалення психологічного характеру (прагнення до забезпечення розвиваючої ролі уроку, до здійснення індивідуального і диференційованого підходу: спираючись на рівень розвитку сприймання, осмислення, запам'ятовування, відтворення, закріплення, перенос, актуалізацію).
3. Удосконалення методичного характеру (специфіка методів, прийомів та засобів навчання, видів роботи).
4. Рекомендації з питань самоосвіти вчителя, пропозиції поділитися своїм досвідом або познайомитися з досвідом роботи інших вчителів.

12. Критерії оцінювання:

- 90 -100 балів – **високий** рівень знань,
повне володіння методичною термінологією,
творчий виклад концепції.
- 75 – 89 балів – **середній** рівень знань,
середнє володіння методичною термінологією,
аргументований виклад концепції.
- 60 – 74 балів – **достатній** рівень знань,
достатнє володіння методичною термінологією,
репродуктивний виклад концепції.
- 0 – 59 балів – **низький** рівень знань,
низький рівень володіння методичною термінологією,
фрагментарний вклад концепції.

12. Розподіл балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	

60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Контроль навчально-педагогічної діяльності студента-практиканта

Під час проходження практики перевіряється та оцінюється розвиток у студентів-практикантів вміння спостерігати навчальний процес у школі та здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи власну іншомовну компетенцію та знання основ педагогіки, психології, методики викладання іноземної мови та фахових дисциплін; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Рівень теоретичної методичної підготовки студентів визначається вмінням творчо використовувати знання при вирішенні конкретних методичних завдань.

Форма контролю: обговорення та аналіз уроку, позакласного заходу, плану-конспекту уроку, плану-конспекту (сценарію) позакласного заходу.

14. Зразки оформлення документації, що ведуть студенти-практиканти

ЩОДЕННИК
практики
студента 41-А групи
гуманітарно-технологічного факультету
ПІБ

Завдання практики

Права і обов'язки студента-практиканта

Схема аналізу уроку іноземної мови

1 сторінка:

Школа, клас _____

Директор школи _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи _____

Заступник директора з виховної роботи _____

Учитель англійської мови _____

2 сторінка:

Розклад уроків англійської мови в день педагогічної практики

3 сторінка:

Розклад дзвінків у школі

4 сторінка

Список учнів закріпленого класу

5 сторінка

Графік проведення уроків і виховного заходу

ЩОДЕННИК СПОСТЕРЕЖЕНЬ

№ з/п	Дата	Клас	Тема уроку	Хід уроку, аналіз спостережень Висновки і пропозиції
-------	------	------	------------	---

15. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (перелік електронного забезпечення наочних посібників, ТНЗ, таблиць, плакатів, тощо):

– електронний варіант методичних рекомендацій та завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів з курсу «Методика викладання іноземної мови».

– Harmer Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education Ltd., 2007.

1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см Систем. вимоги: Pentium; 128 Mb RAM; Windows 98, 2000, ME, XP. Назва з титул. екрану.

Harmer Jeremy. *How to Teach English*. Pearson Education Ltd., 2007.

2 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см Систем. вимоги: Pentium; 128 Mb RAM; Windows 98, 2000, ME, XP. Назва з титул. екрану.

16. Рекомендована література

Базова література:

1. Вишневецький О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2011. 465 с.
2. Державний стандарт середньої освіти. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
3. Коваленко О. Я. Методичні рекомендації щодо вивчення іноземних мов в 2019/2020 навчальному році. *Іноземні мови в сучасній школі*. К. : «Педагогічна преса», 2018. № 2. С. 7-15.
4. Коваленко О. Я. Формування компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2008. № 3. С. 13-19 с.
5. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навч. закладів і спец. шкіл із поглибленим вивч. іноземних мов. К. : Видавничий дім „Освіта”, 2014. С. 8-88.
6. Ніколаєва С. Ю. та інші. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К. : Ленвіт, 1999. С. 23-36.
7. Ніколаєва С. Ю. Практикум з методики викладання іноземних мов середніх навчальних закладах : посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. / [кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої]. К. : Ленвіт, 2004. 360 с.
8. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / [за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої]. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
9. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова 2-11 класи (Лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-3580 від 22.08.2011 р.) // [за ред. П. Беха]. К. : Ленвіт. 2008. 21 с.
10. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови 2-12 класи. К. : Ірпінь, 2005. 208 с.
11. Рогова Г. В., Верещагіна И. Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. М. : Просвещение, 2000. 244 с.
12. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів: збірник науково-методичних

праць / [за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук]. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 425-431.

13. Щукин А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь : более 200 единиц. М. : Астрель : АСТ : Хранитель, 2007. 746 с.
14. Celce-Murcia M. Teaching English as a Second or a Foreign Language. Boston : Newbury House, 2001. 645 p.
15. Scarcella Robin C. Developing Communicative Competence in a Second Language. Boston : Heinle and Heinle Publishers, 2000. 356 p.

Допоміжна література:

1. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетентності вчителя іноземної мови школи : навч. посібник. К. : Ленвіт, 2006. 360 с.
2. Ветохов А. М. Психологические предпосылки успешного обучения иностранным языкам учащихся школ. Вісник КДЛУ. Серія «Педагогіка та психологія». К. : Вид. центр КДЛУ, 2000. Вип. 2. С.31-36.
3. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. М. :Аркти-Глосса, 2000. 165 с.
4. Гордєєва А. Й., Кулик С. Й. Формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів з використанням карт пам'яті. *Іноземні мови*. 2013. Вип. 2(74). С. 13-19.
5. Данилевська-Бабій Г. Я. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*. 2001. №1. С.15-16.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К. : Ленвіт, 2003. 261 с.
7. Кендау Д., Морзе Н. В., Дементієвська Н. П. Intel «Навчання для майбутнього». Київ : «Нора-прінт», 2005. 436 с.
8. Колкер Я. М., Устинова Е. С., Еналиєва Т. М. Практическая методика обучения иностранному языку. М. : Академия, 2000. С.150-155.
9. Коломінова О. О. Сучасні технології навчання англійської мови у школі : методичний матеріал. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 40-47.
10. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мови. К. : «Либідь», 1995. 340 с.
11. Роман С. В., Коломінова О. О.Сучасні тенденції створення підручника іноземної мови для школи [Текст]. *Іноземні мови*. 2007. № 4. С. 40-44.
12. Савченко О. Я. Вивчення особистості школяра як передумова успішної організації його навчальної діяльності. *Початкова школа*. 2012. № 3. С.1-6.
13. Скляренко Н. К. Обучение речевой деятельности на английском языке в школе. К. : Либідь, 1998. 150 с.
14. Brown H. Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1997. 285 p.
15. Dobson Julia M. Effective Techniques for English Conversation Groups. USA : Newbury House, 1992. 137 p.
16. Harmer J. The practice of English language teaching. 3rd edition, 2001. 225 p.
17. Wright A. Games for Language Learning. Cambridge University Press, 1994. 380 p.

17. Інформаційні ресурси

1. Jeremy Harmer. How to Teach English. URL: <http://ru.scribd.com/doc/14427811/How-to-Teach-English-Jeremy-Harmer>
2. Jeremy Harmer. Teaching to Learn. URL: <http://www.jeremyharmer.com>
3. Драгункин Александр. Методика изучения английского языка. URL:

http://www.dragunkin-2/2_1.htm

4. Статті об изучении английского языка. URL: <http://www.native-english.ru/articles>
5. Лекції з методики викладання іноземних мов. URL: lib.oa.edu.ua/files/1.doc